

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ

Освітня програма “Політологія”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів
протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етнополітологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Матвієнків Світлана Миколаївна
Контактний телефон викладача	+38(0342)59-61-46
Е-mail викладача	svitlana.matviienkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Етнополітологія» є нормативною дисципліною зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політології», яка викладається у 4 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Предметом вивчення навчальної дисципліни «Етнополітологія» є аналіз етнополітичної сфери людського буття, виявлення закономірностей і тенденцій етнополітичних процесів, виходу і діяльності етнопонаціональних спільнот на політичній арені, їх суперництва і боротьби та співжиття і співпраці між собою та з державою тощо.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є вивчення тенденцій розвитку етнополітичної сфери людського буття; з'ясування закономірностей взаємовідносин етнопонаціональних спільнот (етносів, націй, етнічних та національних груп) між собою та з державою; ознайомлення зі шляхами і методами національно-державного будівництва, засадами і принципами демократичної етнопонаціональної політики.</p> <p>Завдання курсу полягає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувати в студентів глибокі об'єктивні знання про місце і роль етнопонаціональних спільнот у політичному житті суспільства; - підвищити етнополітичну культуру та підготувати до активної участі у національно-державному будівництві і формуванні демократичного правового суспільства; - володіти найновішою методологією аналізу етнополітичних процесів; - орієнтуватись у складних і суперечливих етнополітичних процесах сучасності; - відстоювати права етнічної спільноти та підтримувати справді демократичну етнопонаціональну політику; - об'єктивно оцінювати проблеми інтеграції України до Європейського союзу та світового співтовариства; - аналізувати програмні положення і практичні дії різних політичних партій, рухів, організацій в етнополітичній сфері; - відрізнити національну ідею, національні інтереси, патріотизм та націоналізм від шовінізму; - виявляти інтерес і повагу до культурного надбання інших етнічних спільнот, що проживають на території України; - застосовувати юридичні та політичні шляхи і методи врегулювання етнополітичних конфліктів; - підвищувати свою етнополітичну культуру, сприяти її поширенню в студентському середовищі зокрема. 	

4. Компетентності			
Інтегральна компетентність			
ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки..			
Загальні компетентності			
ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології			
ЗК-7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.			
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції			
СК-2 Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.			
СК-3 Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.			
5. Результати навчання			
РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.			
РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення			
РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.			
РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.			
6. Організація навчання курсу			
Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		30	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
четвертий	Політологія	другий	нормативний
Тематика курсу			
Тема 1. Етнополітичні погляди мислителів Давньої Греції, Риму та європейських країн епохи Відродження			
Тема 2. Формування етнополітичних знань в епоху Просвітництва			
Тема 3. Етнополітична думка періоду буржуазних революцій			
Тема 4. Розвиток етнополітичних концепцій і теорій у Німеччині XVIII – поч. XIX ст.			
Тема 5. Становлення та розвиток етнополітології як науки			
Тема 6. Етнополітологія як наука: актуальність, предмет, об'єкт та основні закономірності			
Тема 7. Основні методологічні засади етнополітології			
Тема 8. Етнонаціональні форми існування людства			
Тема 9. Етнос та етнонаціональні групи: проблеми визначення			
Тема 10. Нація як ідейно-політичний феномен			
Тема 11. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин			

Тема 12. Суспільно-політичні та етнонаціональні процеси в сучасному світі
Тема 13. Процес політизації етнічності: стан і перспективи дослідження
Тема 14. Етнополітична інтеграція та дезінтеграція
Тема 15. Процеси національно-державного будівництва та етнополітичної регіоналізації

Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

7. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів передбачає: 1) поточний контроль – 20 балів; 2) написання контрольної роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру– 10 балів (з них 7 балів – за проєкт, 3 бали – за представлення) Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – іспит, проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання здобувачем передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів Разом – 100 балів</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; Загальна кількість – 20 балів.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної</p>

дисципліни.
8. Політика курсу
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “Етнополітологія” передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недоброчесності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>

9. Рекомендована література

- Ананьїн В. Безпека сучасного поліетнічного суспільства. Навчальний посібник. К.: КВІУЗ, 2000. 160 с.
- Антонюк О. Національна меншина як етнополітичний феномен. Нова політика. 2000. №2. С. 39-43.
- Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування про походження й поширення націоналізму. Київ: Критика, 2001. 317 с.
- Асланов С. А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз: [монографія]. Ужгород: Ліра, 2016. 462 с.
- Бауер О. Національне питання і соціал-демократія. К.: Основні цінності, 2004. 120 с.--
- Бородінов В.Д. Етнополітологія: Навчальний посібник. Донецьк: Каштан, 2008. 396 с.
- Варзар І. М. Політична етнологія: пропедевтичний курс: авторський підручник. 2-ге вид. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011. 354 с.
- Гелнер Е. Нації та націоналізм. К.: Таксон, 2003. 300 с.
- Етнічні спільноти України: [довідник] / Ін-т етнічних, регіональних та діаспорознавчих студій. К.: Фенікс, 2001. 252 с.
- Свтух В. Б. Етносоціальні процеси в Україні: можливості наукових інтерпретацій. К.: ВД «Стилос», 2004. 243 с.
- Історія політичної думки: навч. енциклопедичний словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. / За заг. ред. Н.М. Хоми (В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.). Львів: Новий Світ-2000, 2014. 766 с.
- Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р. Етнополітична карта світу 21 століття: Методичний і предметний коментарі. Тернопіль: Мандрівець, 2000. 240с.
- Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; [І. Вдовичин, І.Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів: Новий Світ-2000», 2017. 632с.
- Картунов О. В. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму: Навч. Посібник. К.: Ун-т економіки та права «КРОК», 2007.192с.
- Кіссе А. І. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління Політологічний аналіз: [монографія] К.: Логос, 2006. 380 с.
- Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера: пер. з нім. Київ: Тандем, 2002. 584с.
- Коршук Р.М. Етнополітологія: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2011. 200 с.
- Колісник В. П. Національно-етнічні відносини в Україні: Теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: [монографія] / В. П. Колісник. Х.: Фоліо, 2003. 240 с.
- Курас І. Етнополітологія. Перші кроки становлення. К.: Генеза, 2004.736с.
- Крисаченко В.С. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи. К.: НІСД, 2004. 656 с
- Лойко Л. І. Громадські організації етнічних меншин України: природа, легітимність, діяльність:[монографія]. К.: Поліграф. центр «Фоліант», 2005. 633 с.

- Майборода О. М. Етнічність у міжнародній системі: [монографія]. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 408 с.
- Матвієнків С.М. Етнополітологія / Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 6.030104 «Політологія». Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 80с.
- Матвієнків С.М. Громадські організації національних меншин Прикарпаття в суспільно-політичному житті регіону. Політичне життя. Вінниця, 2021. №3. С. 19-24
- Націоналізм: Антологія / Упор. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. 869 с.
- Несторенко Г.О. Українська політична нація: самоорганізаційні засади становлення: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 360 с.
- Основи етнополітики [Текст] : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Антонюк ; Міжрегіон. Акад. Управл. персоналом. К. : МАУП, 2005. 432 с
- Пірен М. І. Етнополітика в Україні: соціо-психологічний аналіз : [навч. посібник]. К.: Університет «Україна», 2007. 408 с.
- Рафальський О. О. Національні меншини України у ХХ столітті. Історіографічний нарис:[монографія]. К.: Поліс, 2000. 447 с.
- Римаренко Ю. І. Етнодержавознавство: теоретико-методологічні засади. К.: Ін-т держави і права НАНУ, 2001. 254 с.
- Римаренко Ю. І. Етнос. Нація. Держава: Україна в контексті світового етнодержавницького досвіду. К.: Ін-т держави і права НАН України, 2000. 516 с.
- Римаренко С. Ю. Самовизначення особи, нації, держави: [монографія]/С. Ю. Римаренко; ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАНУ К.: Вид. дім «Юридична книга», 2000. 542 с.
- Сміт Ентоні Д. Націоналізм: теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. К.: «К.І.С», 2004. 170 с.
- Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. К.: Ніка-Центр, 2006. 320 с.
- Цапок С. О. Етнодемографічна картина сучасного світу (енциклопедичне дослідження). Львів: ІРД НАН України, 2007. 418 с.

Викладач

С. М. Матвієнків